ביאור בדרך אפשר

אִישׁ תָּם יוֹשֵׁב אֹהָלִים, וּפִרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ״ל[21] שהאהלים בהם ישב יעקב אבינו הם **אָהֳלוֹ שֶׁל שֵׁם וְאָהֳלוֹ שֶׁל עֵבֶר,** שהיו בתי מדרש ללימוד התורה ויעקב למד בהם, **שֶׁמְּרַמֵּז** הביטוי ׳אהלים׳ בלשון רבים **גַּם עַל תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל־פֶּה, כְּפִי שֶׁמְּבָאֵר הַ׳צֶּמַח צֶדֶק׳ בְּ׳אוֹר הַתּוֹרָה׳**[22] **שֶׁאָהֳלוֹ שֶׁל שֵׁם - קָאֵי עַל תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, דְּכָל הַתּוֹרָה שְׁמוֹתָיו שֶׁל הַקָּבָּ״ה, וְאָהֳלוֹ שֶׁל עֵבֶר - קָאֵי עַל תּוֹרָה שֶׁבְּעַל־פֶּה,** הכוונה **מִלְּשׁוֹן ״עוֹבֵר עָלֵינוּ״**[23], כלשון הכתוב שהאשה השונמית אמרה לבעלה אודות אלישע ״כי איש אלוקים קדוש הוא, עובר עלינו תמיד״, כלומר בא ומגיע אלינו, **שֶׁהוּא עִנְיַן הַמְשָׁכַת וְגִילוּי תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב. וּמִלְּשׁוֹן הַ׳תּוֹרָה אוֹר׳ בְּנוֹגֵעַ לְ״טָעוּת הַ׳בַּעֲלֵי עֲסָקִים׳ שֶׁבְּדַעְתָּם שֶׁאֵין יְכוֹלִים** הסבורים בטעות **לְהִתְפַּלֵּל כָּל־כָּךְ** באריכות באותה מידה **כְּמוֹ הַיּוֹשְׁבֵי־אֹהָלִים״, שֶׁמְּדַבֵּר אוֹדוֹת ׳יוֹשְׁבֵי אֹהָלִים׳ בִּסְמִיכוּת וּבְאוֹתוֹ סִגְנוֹן כְּמוֹ אוֹדוֹת ׳בַּעֲלֵי עֲסָקִים׳, מוּבָן שֶׁבִּשְׁנֵיהֶם** יש ל׳מאמר׳ **אוֹתָהּ כַּוָּנָה. וְהַיְנוּ, דִּכְשֵׁם שֶׁבְּנוֹגֵעַ לְ׳בַּעֲלֵי עֲסָקִים׳ הַכַּוָּנָה הִיא לֹא רַק לְמִי שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כַּמָּה עֲסָקִים (לְשׁוֹן רַבִּים) דַּוְקָא, אֶלָּא גַּם לְמִי שֶׁיֵּשׁ לָהֶם רַק עֵסֶק אֶחָד וגם אותם ה׳מאמר׳ ממריץ ומעורר להאריך בתפילה, **כָּךְ גַּם בְּנוֹגֵעַ לְ׳יוֹשְׁבֵי אֹהָלִים׳ (שֶׁאֶצְלָם אֵין מָקוֹם מִלְּכַתְּחִלָּה לְטָעוּת** שאינם צריכים לחשוב בתפילה, **כַּנַּ״ל) הַכַּוָּנָה הִיא לֹא רַק לְמִי שֶׁיּוֹשֵׁב בִּשְׁנֵי הָאֹהָלִים דְּתוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל־פֶּה** שדווקא הוא חייב להאריך בתפילה, **אֶלָּא גַּם לְמִי שֶׁיּוֹשֵׁב רַק בְּאֹהֶל אֶחָד, הַיְנוּ, שֶׁלִּימּוּדוֹ בַּתּוֹרָה הוּא רַק בְּאוֹפֶן אֶחָד, בַּתּוֹרָה שֶׁבְּעַל־פֶּה לְבַד אוֹ בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב לְבַד, הִנֵּה גַּם אֶצְלָם אֵין מָקוֹם מִלְּכַתְּחִלָּה לַטָּעוּת הַנַּ״ל** כלומר, החובה לעסוק בעבודת התפילה ולהתפלל באריכות לא מוטלת רק על ׳ישבי אהלים׳ שעוסקים בשני חלקי התורה אלא גם על כל מי ששייך לסוג זה של ׳יושבי אהלים׳ גם אם הוא עוסק רק בחלק אחד בתורה.

וְהִנֵּה, הַחִלּוּק ההבדל **בֵּין תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב לַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל־פֶּה הוּא, שֶׁתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב עִיקָּרָהּ אוֹתִיּוֹת,** המילים עצמן, **וְלָכֵן אֲפִילּוּ עַם־הָאָרֶץ שֶׁלֹּא יָדַע מַאי קָאָמַר** שאיננו יודע מה הוא אומר, כלומר הקורא בתורה שבכתב ואיננו מבין אפילו את המשמעות הפשוטה של המילים - **מְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַתּוֹרָה בַּעֲלִיָּתוֹ לִקְרִיאָה בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב**[24], **וְאִילּוּ תּוֹרָה שֶׁבְּעַל־פֶּה עִיקָּרָהּ הֲבָנָה וְהַשָּׂגָה, וְלֹא נוֹגֵעַ כָּל־כָּךְ הָאוֹתִיּוֹת,** אין חשיבות מיוחדת למילים, **וְאַדְרַבָּה, הַסִּימָן** וההוכחה **שֶׁהֵבִין אֶת הָעִנְיָן בְּטוּב** בהבנה וקליטה טובה **הוּא דַּוְקָא כַּאֲשֶׁר מְבָאֵר הָעִנְיָן בְּאוֹתִיּוֹת** במילים **שֶׁלּוֹ** ואינו חוזר בדיוק על המילים ששמע. **וְהַיְנוּ, שֶׁצָּרִיךְ לִהְיוֹת שְׁמִירַת הָאוֹתִיּוֹת** המילים **גַּם בַּתּוֹרָה שֶׁבְּעַל־פֶּה, וּבִכְלָל ״חַיָּב אָדָם לוֹמַר בִּלְשׁוֹן רַבּוֹ״**[25], **כִּי בִּלְשׁוֹן הָרַב יֵשׁ עוֹד כַּמָּה וְכַמָּה עִנְיָנִים שֶׁלֹּא הִשִּׂיג** התלמיד **עֲדַיִן, וְאִם יֵדַע אֶת הָעִנְיָן רַק בַּסִּגְנוֹן שֶׁלּוֹ,** רק כפי שהדברים נקלטו בשכל ובהבנה שלו **לֹא יִהְיוּ כְּלוּלִים בָּזֶה כָּל הָעִנְיָנִים הַנַּ״ל** שעדיין לא השיג,

1 אִישׁ תָּם יוֹשֵׁב אֹהָלִים, וּפִרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ״ל[21]
2 אָהֳלוֹ שֶׁל שֵׁם וְאָהֳלוֹ שֶׁל עֵבֶר,
3 שֶׁמְּרַמֵּז גַּם
4 עַל תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל־פֶּה, כְּפִי
5 שֶׁמְּבָאֵר הַ׳צֶּמַח צֶדֶק׳ בְּ׳אוֹר הַתּוֹרָה׳[22] שֶׁאָהֳלוֹ
6 שֶׁל שֵׁם - קָאֵי עַל תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, דְּכָל הַתּוֹרָה
7 שְׁמוֹתָיו שֶׁל הַקָּבָּ״ה, וְאָהֳלוֹ שֶׁל עֵבֶר - קָאֵי עַל
8 תּוֹרָה שֶׁבְּעַל־פֶּה, מִלְּשׁוֹן ״עוֹבֵר עָלֵינוּ״[23], שֶׁהוּא
9 עִנְיַן הַמְשָׁכַת וְגִילוּי תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב. וּמִלְּשׁוֹן
10 הַ׳תּוֹרָה אוֹר׳ בְּנוֹגֵעַ לְ״טָעוּת הַ׳בַּעֲלֵי עֲסָקִים׳
11 שֶׁבְּדַעְתָּם שֶׁאֵין יְכוֹלִים לְהִתְפַּלֵּל כָּל־כָּךְ כְּמוֹ
12 הַיּוֹשְׁבֵי־אֹהָלִים״, שֶׁמְּדַבֵּר אוֹדוֹת ׳יוֹשְׁבֵי אֹהָלִים׳
13 בִּסְמִיכוּת וּבְאוֹתוֹ סִגְנוֹן כְּמוֹ אוֹדוֹת ׳בַּעֲלֵי
14 עֲסָקִים׳, מוּבָן שֶׁבִּשְׁנֵיהֶם אוֹתָהּ כַּוָּנָה. וְהַיְנוּ,
15 דִּכְשֵׁם שֶׁבְּנוֹגֵעַ לְ׳בַּעֲלֵי עֲסָקִים׳ הַכַּוָּנָה הִיא לֹא
16 רַק לְמִי שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כַּמָּה עֲסָקִים (לְשׁוֹן רַבִּים)
17 דַּוְקָא, אֶלָּא גַּם לְמִי שֶׁיֵּשׁ לָהֶם רַק עֵסֶק אֶחָד, כָּךְ
18 גַּם בְּנוֹגֵעַ לְ׳יוֹשְׁבֵי אֹהָלִים׳ (שֶׁאֶצְלָם אֵין מָקוֹם
19 מִלְּכַתְּחִלָּה לְטָעוּת, כַּנַּ״ל) הַכַּוָּנָה הִיא לֹא רַק
20 לְמִי שֶׁיּוֹשֵׁב בִּשְׁנֵי הָאֹהָלִים דְּתוֹרָה שֶׁבִּכְתָב
21 וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל־פֶּה, אֶלָּא גַּם לְמִי שֶׁיּוֹשֵׁב רַק
22 בְּאֹהֶל אֶחָד, הַיְנוּ, שֶׁלִּימּוּדוֹ בַּתּוֹרָה הוּא רַק
23 בְּאוֹפֶן אֶחָד, בַּתּוֹרָה שֶׁבְּעַל־פֶּה לְבַד אוֹ בַּתּוֹרָה
24 שֶׁבִּכְתָב לְבַד, הִנֵּה גַּם אֶצְלָם אֵין מָקוֹם
25 מִלְּכַתְּחִלָּה לַטָּעוּת הַנַּ״ל. וְהִנֵּה, הַחִלּוּק בֵּין
26 תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב לַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל־פֶּה הוּא, שֶׁתּוֹרָה
27 שֶׁבִּכְתָב עִיקָּרָהּ אוֹתִיּוֹת, וְלָכֵן אֲפִילּוּ עַם־הָאָרֶץ
28 שֶׁלֹּא יָדַע מַאי קָאָמַר - מְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַתּוֹרָה
29 בַּעֲלִיָּתוֹ לִקְרִיאָה בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב[24], וְאִילּוּ תּוֹרָה
30 שֶׁבְּעַל־פֶּה עִיקָּרָהּ הֲבָנָה וְהַשָּׂגָה, וְלֹא נוֹגֵעַ כָּל־כָּךְ הָאוֹתִיּוֹת, וְאַדְרַבָּה, הַסִּימָן
31 שֶׁהֵבִין אֶת הָעִנְיָן בְּטוּב הוּא דַּוְקָא כַּאֲשֶׁר מְבָאֵר הָעִנְיָן בְּאוֹתִיּוֹת שֶׁלּוֹ. וְהַיְנוּ,
32 שֶׁצָּרִיךְ לִהְיוֹת שְׁמִירַת הָאוֹתִיּוֹת גַּם בַּתּוֹרָה שֶׁבְּעַל־פֶּה, וּבִכְלָל ״חַיָּב אָדָם לוֹמַר
33 בִּלְשׁוֹן רַבּוֹ״[25], כִּי בִּלְשׁוֹן הָרַב יֵשׁ עוֹד כַּמָּה וְכַמָּה עִנְיָנִים שֶׁלֹּא הִשִּׂיג עֲדַיִן,
34 וְאִם יֵדַע אֶת הָעִנְיָן רַק בַּסִּגְנוֹן שֶׁלּוֹ, לֹא יִהְיוּ כְּלוּלִים בָּזֶה כָּל הָעִנְיָנִים הַנַּ״ל,
45 בְּאוֹפֶן אֶחָד, בַּתּוֹרָה שֶׁבְּעַל־פֶּה לְבַד אוֹ בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב
46 לְבַד, הִנֵּה גַּם אֶצְלָם אֵין מָקוֹם מִלְּכַתְּחִלָּה לַטָּעוּת הַנַּ״ל
47 כלומר, החובה לעסוק בעבודת התפילה ולהתפלל בארכיות לא מוטלת רק על
48 ׳ישבי אהלים׳ שעוסקים בשני חלקי התורה אלא גם על כל מי ששייך לסוג
49 זה של ׳יושבי אהלים׳ גם אם הוא
50 עוסק רק בחלק אחד בתורה.
51 וְהִנֵּה, הַחִלּוּק ההבדל בֵּין תּוֹרָה
52 שֶׁבִּכְתָב לַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל־פֶּה
53 הוּא, שֶׁתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב עִיקָּרָהּ
54 אוֹתִיּוֹת, המילים עצמן, וְלָכֵן
55 אֲפִילּוּ עַם־הָאָרֶץ שֶׁלֹּא יָדַע
56 מַאי קָאָמַר שאיננו יודע מה הוא
57 אומר, כלומר הקורא בתורה שבכתב
58 ואיננו מבין אפילו את המשמעות
59 הפשוטה של המילים - מְבָרֵךְ
60 בִּרְכַּת הַתּוֹרָה בַּעֲלִיָּתוֹ
61 לִקְרִיאָה בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב[24],
62 וְאִילּוּ תּוֹרָה שֶׁבְּעַל־פֶּה
63 עִיקָּרָהּ הֲבָנָה וְהַשָּׂגָה, וְלֹא
64 נוֹגֵעַ כָּל־כָּךְ הָאוֹתִיּוֹת, אין
65 חשיבות מיוחדת למילים, וְאַדְרַבָּה,
66 הַסִּימָן וההוכחה שֶׁהֵבִין אֶת
67 הָעִנְיָן בְּטוּב בהבנה וקליטה טובה
68 הוּא דַּוְקָא כַּאֲשֶׁר מְבָאֵר
69 הָעִנְיָן בְּאוֹתִיּוֹת במילים שֶׁלּוֹ
70 ואינו חוזר בדיוק על המילים ששמע.
71 וְהַיְנוּ, שֶׁצָּרִיךְ לִהְיוֹת שְׁמִירַת
72 הָאוֹתִיּוֹת המילים גַּם בַּתּוֹרָה
73 שֶׁבְּעַל־פֶּה, וּבִכְלָל ״חַיָּב אָדָם
74 לוֹמַר בִּלְשׁוֹן רַבּוֹ״[25], כִּי
75 בִּלְשׁוֹן הָרַב יֵשׁ עוֹד כַּמָּה
76 וְכַמָּה עִנְיָנִים שֶׁלֹּא הִשִּׂיג
77 הַתַּלְמִיד עֲדַיִן, וְאִם יֵדַע אֶת
78 הָעִנְיָן רַק בַּסִּגְנוֹן שֶׁלּוֹ, רק כפי
79 שהדברים נקלטו בשכל ובהבנה שלו
80 לֹא יִהְיוּ כְּלוּלִים בָּזֶה כָּל
81 הָעִנְיָנִים הַנַּ״ל שעדיין לא השיג,

21) רש״י שם. 22) תולדות קמה, ב. 23) מלכים־ב ד, ט. 24) הל׳ ת״ת לאדה״ז ספ״ב. 25) ברכות מז, א. וש״נ.